

Helse- og omsorgsdepartementet

Dato: 08.04.2026

Vår referanse:

Deres referanse: 26/1512

Høring - forslag til ny lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge, med over 3 700 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og arbeider for å sikre gode og forutsigbare rammevilkår for reiselivsnæringen. Våre medlemsbedrifter er representert innen overnatting og servering, camping, bilutleie, opplevelser, formidling samt landsdels- og destinasjonsselskap.

NHO Reiseliv støtter fullt ut NHO sin høringsuttalelse til forslagene om ny helseberedskapslov og ny smittevernlov. I denne uttalelsen løfter vi frem enkelte supplerende og utdypende momenter, med hovedvekt på prosesser for involvering av berørte næringer, høringer og reiselivets rolle i beredskap.

Vi viser til at lovforslagene bygger på etablerte beredskaps- og styringsprinsipper, både nasjonalt og internasjonalt, som etter vårt syn tilsier en tydelig og systematisk involvering av næringslivet som del av samfunnets samlede beredskap.

Reiselivsnæringen som beredskapsaktør

Reiselivsnæringen – med hoteller, serveringssteder og øvrige overnattings- og bevertningsvirksomheter – utgjør en sentral del av samfunnets infrastruktur. Næringen er til stede i hele landet og har kapasitet, fleksibilitet og kompetanse som er direkte relevant i beredskapssammenheng.

Dette er i tråd med sentrale beredskapsforutsetninger, herunder behovet for robuste sivile samfunnsfunksjoner som understøtter statens og samfunnets evne til å håndtere kriser.

Hotell- og serveringsnæringen besitter blant annet betydelig overnattingskapasitet, store og fleksible lokaler, etablerte systemer for logistikk, matproduksjon og mattrygghet, samt døgnbemannet, profesjonell drift. Denne infrastrukturen eksisterer allerede og kan tas i bruk umiddelbart i en krisesituasjon.

Under covid-19-pandemien hadde hotellnæringen en direkte beredskapsrolle, blant annet gjennom bruk som karantenehotell og innkvartering for helsepersonell og annet samfunnskritisk personell. I tillegg spilte serveringssteder og hoteller en viktig indirekte rolle ved å implementere og håndheve smitteverntiltak, informere gjester og bidra til trygg sosial aktivitet. Næringen fungerte dermed i praksis også som en forlengelse av myndighetenes kommunikasjonsapparat. Dette illustrerer betydningen av samvirke mellom myndigheter og næring, slik samvirkeprinsippet forutsetter.

Erfaringer fra pandemien – behov for bedre prosesser

Pandemien viste tydelig hvor omfattende konsekvenser smitteverntiltak kan få for reiselivsnæringen. Hyppige regelendringer, kort varslings tid og til dels uklare eller ulikt praktiserte regler skapte stor uforutsigbarhet for virksomhetene. Ulik kommunal praksis førte videre til ulike rammevilkår over korte geografiske avstander, noe som særlig rammet kjedebedrifter og virksomheter med aktivitet i flere kommuner.

NHO Reiseliv hadde under pandemien omfattende uformell kontakt med myndighetene, og fungerte som regeltolker, informasjonskanal og tilbakemeldingsledd. Samtidig skjedde denne dialogen ofte først i etterkant av at nye regler var vedtatt og kommunisert. Dette førte i flere tilfeller til behov for raske justeringer, som kunne vært unngått med tidligere involvering.

Vi vil understreke at dette ikke skyldtes manglende vilje til dialog fra myndighetenes side, men manglende etablerte strukturer for rask involvering før beslutning.

Høringer og involvering – også i krisesituasjoner

NHO Reiseliv deler NHOs vurdering av at tillit er en avgjørende forutsetning for effektiv krisehåndtering. Tillit forutsetter gode beslutningsprosesser og et solid kunnskapsgrunnlag. NHO Reiseliv deler NHOs vurdering av at bedrifter, virksomheter og partsorganisasjoner ofte er mer relevante høringsinstanser enn allmennheten når det gjelder smitteverntiltak og forskrifter av stor praktisk og økonomisk betydning. Våre erfaringer fra pandemien var at dialog med myndighetene i hovedsak kom etter at regelverksendringer allerede var besluttet eller iverksatt, og at innspill fra næringen da ofte førte til justeringer i etterkant. Dette illustrerer nettopp behovet for tidligere og mer systematisk involvering.

Vi støtter NHOs syn om at terskelen for å gjøre unntak fra høringsplikten må være høy, og at behov for raske beslutninger ikke i seg selv bør utelukke høringer. Korte, målrettede og også uformelle innspillsprosesser – herunder muntlige innspill eller møter med berørte bransjer – vil i de fleste tilfeller bidra til mer treffsikre tiltak, bedre etterlevelse og større legitimitet.

NHO Reiseliv kan stille på svært kort varsel og raskt samle representative aktører fra små, mellomstore og store virksomheter i innen hotell, servering og øvrig reiseliv. Vi mener derfor at det bør fremgå tydelig av regelverk og forarbeider at høringsplikten kan og bør oppfylles også gjennom mer uformelle innspill, særlig fra bransjeorganisasjoner, også i situasjoner der det formelt kan gjøres unntak.

Hoteller og reiseliv som del av samfunnets beredskap

Erfaringene fra covid-19-pandemien viste at hoteller og deler av reiselivsnæringen kan utgjøre et viktig beredskapsvirkemiddel. Hotellkapasitet ble benyttet til karantene og isolasjon, innkvartering av helsepersonell og annet samfunnskritisk personell, og som fleksible arenaer tilpasset smittevern hensyn.

For at slike ressurser skal kunne utnyttes effektivt i fremtidige kriser, er det avgjørende at kontaktflater, forventninger og rammer avklares i fredstid. Dette gjelder både praktiske forhold, ansvar og økonomiske forutsetninger. Uten slike avklaringer risikerer man både dårligere ressursutnyttelse og økt belastning på en næring som samtidig vil være blant de hardest rammede.

Behov for faste kontakt- og beredskapsstrukturer

For å sikre bedre samspill mellom myndigheter og næringsliv i fremtidige kriser, mener NHO Reiseliv at det bør etableres faste strukturer for dialog og erfaringsoverføring. Dette kan for eksempel være et fast dialog-, hørings- eller erfaringsutvalg med representanter fra relevante myndigheter og berørte næringer, som kan kalles sammen på kort varsel. Slike strukturer vil bidra til operasjonalisering av samvirkeprinsippet i praksis.

Videre bør samarbeid med hoteller og reiselivsaktører som beredskapsressurs forankres i fredstid gjennom tydelige kontaktflater og forutsigbare rammer. Dette vil bidra til bedre ressursutnyttelse, redusert behov for etterfølgende regelendringer og styrket beredskap totalt sett.

Avslutning

NHO Reiseliv støtter behovet for et sterkt og robust lovverk for helseberedskap og smittevern. Vi vil særlig understreke betydningen av at næringslivet anerkjennes som en aktiv del av samfunnets samlede beredskap, og at demokratiske prosesser og involvering av berørte aktører ivaretas også i krisesituasjoner. Dette er i tråd med både nasjonale beredskapsprinsipper og internasjonale forventninger til sivil motstandskraft.

Reiselivsnæringen er beredt til å bidra – også på svært kort varsel – men dette forutsetter at dialog og involvering skjer før beslutninger treffes, og at eksisterende ressurser i næringslivet tas i bruk på en systematisk og forutsigbar måte.

Vennlig hilsen

NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal
Fagdirektør Næringspolitikk